

Phẩm 12: NĂM PHÁP MÔN

Bấy giờ, Thánh giả Đại Bồ-tát Đại Tuệ lại thỉnh Đức Phật:

–Bạch Thế Tôn! Nguyên xin Đức Như Lai Ứng Chánh Biến Tri vì con giải nói. Cúi xin Đấng Thiện Thệ vì con giảng nói về thể tướng của năm pháp và hành tướng sai biệt của hai vô ngã. Con và các Bồ-tát... nếu được biết rõ thể tướng của năm pháp và tướng sai biệt của hai vô ngã thì tu hành pháp này, theo thứ lớp thể nhập tất cả các Địa, tu hành pháp này có thể vào trong tất cả pháp của chư Phật. Đã hội nhập pháp của chư Phật thì có thể chứng đắc Trí địa Tự Thân Như Lai.

Đức Phật bảo Thánh giả Bồ-tát Đại Tuệ:

–Hay thay! Hay thay! Này Đại Tuệ! Ông nay hãy lắng nghe, ta sẽ vì ông giải nói.

Bồ-tát Đại Tuệ thưa:

–Hay thay! Bạch Thế Tôn! Thưa vâng, con xin lắng nghe và tin nhận.

Đức Phật nói:

–Này Đại Tuệ! Ta vì ông nói thể tướng của năm pháp và hành tướng sai biệt của hai loại ngã.

Này Đại Tuệ! Những gì là năm pháp?

1. Danh.
2. Tướng.
3. Phân biệt.
4. Chánh trí.
5. Chân như.

Những ai tự thân tu hành, chứng trí bậc thánh thì lìa khỏi đoạn kiến và thường kiến, hiện tại như thật tu hành thì được vào Tam-muội an lạc, pháp môn Tam-ma-bạt-đề vậy.

Này Đại Tuệ! Tất cả phàm phu chẳng hiểu chẳng biết thể tướng năm pháp và hai loại vô ngã mà chỉ do tự tâm thấy vật bên ngoài nên sinh ra tâm phân biệt, chẳng phải là Thánh nhân.

Bồ-tát Đại Tuệ bạch:

–Bạch Thế Tôn! Sao phàm phu sinh tâm phân biệt, chẳng phải Thánh nhân vậy?

Đức Phật nói:

–Này Đại Tuệ! Tất cả phàm phu chấp trước danh tướng, thuận theo pháp sinh ra. Thuận theo pháp sinh rồi, thấy đủ các tướng, rơi vào trong tâm tà kiến, ngã và ngã sở, chấp trước đầy đủ tất cả pháp tướng. Chấp trước rồi vào đến chỗ vô minh tối tăm chướng ngại. Vào chỗ chướng ngại rồi, khởi lên lòng tham. Khởi lên lòng tham rồi, có thể tạo tác nghiệp tham, sân, si. Tạo hành nghiệp rồi, chẳng thể tự dừng như con tầm làm tổ kén, do tâm phân biệt mà tự trói buộc thân, rơi vào biển cả hiểm nạn trong sáu đường, như con lăn (cái ròng rọc) xoay chuyển mà chẳng tự hay biết, do thiếu trí tuệ nên chẳng biết tất cả các pháp như huyễn, chẳng biết vô ngã và ngã sở, các pháp chẳng phải là thật mà từ vọng tưởng phân biệt sinh ra, lại chẳng biết lìa khỏi sở kiến, năng kiến, chẳng biết lìa khỏi tướng sinh, trụ, diệt, chẳng biết do tự tâm hư vọng sinh ra. Gọi là biết thuận theo trời Tự Tại, thời gian, vi trần, ngã sinh ra.

Này Đại Tuệ! Những gì là danh? Là nhãn thức thấy sắc trước... tướng các pháp như: tướng thanh, tướng nhĩ, tướng tỷ, tướng thiệt, tướng thân. Này Đại Tuệ! Những tướng như vậy... ta nói danh, là tướng của danh.

Này Đại Tuệ! Phân biệt là gì? Do nương vào những pháp gì gọi là chấp giữ tướng? Phân biệt rõ pháp này như vậy... như vậy... rốt ráo chẳng khác, như là con voi, con ngựa, chiếc xe, bước đi, nhân dân... phân biệt đủ các tướng. Đó gọi là Phân biệt.

Này Đại Tuệ! Chánh trí là gì? Quan sát danh, tướng. Quan sát rồi, chẳng thấy có thật pháp, chúng do các nhân cùng đắp đổi sinh ra nên nhìn thấy. Do đắp đổi cùng sinh ra thì các thức chẳng khởi lên nên tướng thức phân biệt, chẳng đoạn, chẳng thường. Vậy nên, chẳng rơi vào Địa của tất cả ngoại đạo, Thanh văn, Bích-chi-phật. Này Đại Tuệ! Đó gọi là Chánh trí.

Lại nữa, này Đại Tuệ! Đại Bồ-tát nương vào Chánh trí, chẳng chấp thủ pháp danh tướng cho là có, chẳng chấp giữ tướng chẳng thấy cho là không. Vì sao? Vì lìa khỏi tà kiến có không, do chẳng thấy danh tướng chính là nghĩa của Chánh trí. Vậy nên, ta nói danh là Chân như.

Này Đại Tuệ! Bồ-tát trụ ở pháp Chân như thì được thể nhập cảnh giới Vô tướng tịch tĩnh. Sau khi hội nhập thì đạt được Hoan hỷ địa đầu tiên của Đại Bồ-tát. Khi Bồ-tát được Hoan hỷ địa đầu tiên thì chứng được pháp môn Bách kim cang Tam-muội minh, lìa bỏ tất cả quả nghiệp của hai mươi lăm cõi, vượt qua các địa Thanh văn, Bích-chi-phật, trụ ở cảnh giới chân như, nhà của Như Lai, như thật tu hành, biết tướng năm pháp đều như huyễn, như mộng, như thật quán sát tất cả các pháp, khởi lên sự tu hành chứng Thánh trí nơi tự thân. Như vậy, dần dần lìa xa địa quán sát an lạc của thế gian hư vọng, theo thứ lớp cho đến Pháp vân địa. Vào Pháp vân địa rồi, thứ đến đạt được lực Tam-muội thần thông tự tại, địa Chư hoa trang nghiêm của Như Lai. Vào Như Lai địa rồi, vì giáo hóa chúng sinh nên thị hiện đủ loại ánh sáng ứng với thân trang nghiêm, như trăng trong nước. Nương vào Vô tận cú mà khéo trói buộc đối tượng trói buộc, tùy theo niềm tin của chúng sinh mà nói pháp cho họ, lìa khỏi thân, tâm, ý và ý thức vậy. Này Đại Tuệ! Bồ-tát vào Chân như rồi, được vô lượng, vô biên pháp như vậy... như vậy... trong Phật địa.

Bồ-tát Đại Tuệ lại bạch:

–Bạch Thế Tôn! Thế Tôn vì năm pháp môn nhập vào ba pháp, vì ba pháp nhập vào trong năm pháp môn, hay vì tướng tự thể mỗi mỗi đều sai biệt.

Đức Phật bảo:

–Này Đại Tuệ! Ba pháp nhập vào trong năm pháp môn. Này Đại Tuệ! Chẳng phải chỉ có ba pháp môn nhập vào trong năm pháp môn mà tám thứ thức, hai vô ngã cùng nhập vào năm pháp môn.

Này Đại Tuệ! Thế nào là ba pháp nhập vào trong năm pháp? Này Đại Tuệ! Danh tướng là pháp tướng phân biệt. Này Đại Tuệ! Nương vào hai pháp phân biệt đó sinh ra tâm. Tâm số pháp cùng một lúc, chẳng phải trước sau như mặt trời cùng ánh sáng xuất hiện một lúc mà có đủ các tướng phân biệt. Này Đại Tuệ! Đó gọi là ba tướng, nương vào lực nhân duyên sinh ra.

Này Đại Tuệ! Chánh trí Chân như gọi là tướng Đệ nhất nghĩa đế nương vào pháp không diệt.

Lại nữa, này Đại Tuệ! Chấp trước tự tâm thấy pháp phân biệt; có tám loại sai biệt, do phân biệt các tướng. Do là thật nên lìa khỏi pháp sinh diệt của ngã, ngã sở, bấy giờ chứng đắc hai pháp vô ngã.

Này Đại Tuệ! Pháp môn của năm pháp thể nhập các Phật địa, pháp tướng các Địa cũng hội nhập trong năm pháp môn, pháp của tất cả Thanh văn, Bích-chi-phật cũng

nhập vào trong năm pháp môn, pháp chứng Thánh trí tự thân của Như Lai cũng nhập vào trong năm pháp môn.

Lại nữa, này Đại Tuệ! Năm pháp tướng gọi là Chánh trí phân biệt chân như. Này Đại Tuệ! Sao gọi là tướng? Tướng là thấy hình tướng, màu sắc hơn hay thua. Đó gọi là tướng.

Này Đại Tuệ! Nương vào pháp tướng đó sinh khởi tướng phân biệt: Đây là cái bình, đây là con trâu, con ngựa, con dê... pháp này như vậy... như vậy... chẳng khác. Này Đại Tuệ! Đó gọi là danh. Này Đại Tuệ! Nương vào pháp đó mà thành lập danh, tướng đó thị hiện rõ ràng. Vậy nên lập ra đủ các danh tự, trâu, dê, ngựa... đó. Đó gọi là tâm phân biệt, tâm số pháp.

Này Đại Tuệ! Quán sát từ danh, tướng cho đến vi trần thường chẳng thấy được tướng một pháp, các pháp chẳng thật, do tâm hư vọng phân biệt sinh ra.

Này Đại Tuệ! Nói Chân như tức là Danh chẳng trống rỗng, mà tự tánh tự thể quyết định rất ráo tận cùng, chánh kiến về tướng Chân như. Ta và Bồ-tát cùng các Đức Phật Như Lai Ứng Chánh Biến Tri nói danh thì khác mà nghĩa là một. Này Đại Tuệ! Như vậy... thuận theo chánh trí, chẳng đoan, chẳng thường, không phân biệt, chẳng phân biệt hành xứ, thuận theo sự chứng đắc Thánh trí mới Tự thân lìa khỏi những bề đẳng ác kiến, chẳng Chánh trí của tất cả ngoại đạo, Thanh văn, Bích-chi-phật...

Này Đại Tuệ! Đối với năm pháp thì ba pháp tướng, tám thức, hai pháp vô ngã và tất cả Phật pháp đều thể nhập trong năm pháp. Này Đại Tuệ! Ông và các Đại Bồ-tát vì cầu Trí thù thắng thì nên phải tu học. Này Đại Tuệ! Ông nên biết, năm pháp chẳng nương theo lời dạy của người khác.

Bấy giờ, Đức Thế Tôn lại nói kệ:

*Tướng tự thể năm pháp
Cùng với tám loại thức
Hai thứ pháp vô ngã
Bao trùm các Đại thừa.
Danh, tướng và phân biệt
Ba pháp tướng tự thể
Chân như và Chánh trí
Là tướng Đệ nhất nghĩa.*

M

Phẩm 13: HẰNG HÀ SA

Bấy giờ, Thánh giả Đại Bồ-tát Đại Tuệ bạch:

–Bạch Thế Tôn! Như Thế Tôn nương vào danh tự giảng nói, chư Phật quá khứ, vị lai và hiện tại nhiều như cát sông Hằng. Bạch Thế Tôn! Đức Như Lai nói như vậy là nương vào lời nói trong kim khẩu của Như Lai, con thuận theo chấp lấy, cho là nghĩa! Nguyện xin Thế Tôn vì con giải nói.

Đức Phật bảo Thánh giả Bồ-tát Đại Tuệ:

–Này Đại Tuệ! Như danh tự, chương cú của ta đã giảng nói thì không nên chấp giữ như vậy. Này Đại Tuệ! Các Đức Phật ba đời chẳng phải nhiều như cát sông Hằng. Vì sao? Vì lời nói thí dụ vượt hơn thế gian thì chẳng phải như thí dụ. Vì sao? Vì do có tướng tự và chẳng tướng tự vậy.

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai Ứng Chánh Biến Tri chẳng định nói thí dụ tương tự, chẳng tương tự vượt hơn thế gian. Vì sao? Này Đại Tuệ! Vì ta nói thí dụ chỉ là phần ít. Này Đại Tuệ! Lời nói thí dụ của ta và các Đức Phật Như Lai Ứng Chánh Biến Tri chỉ nói lên một ít nghĩa. Vì sao? Vì phàm phu ngu si, các ngoại đạo... sự chấp trước các pháp là thường, tăng trưởng tà kiến, thuận theo thế gian, luân hồi sinh tử. Vì những người đó nhàm chán, khi nghe sinh ra kinh sợ mà lại nghe các Đức Phật nhiều như cát sông Hằng, đối với đạo Thánh vô thượng của Như Lai họ sinh ra tư tưởng dễ có được, dễ cầu pháp xuất thế.

Này Đại Tuệ! Vậy nên, ta nói các Đức Phật Như Lai nhiều như cát sông Hằng. Vì sao? Vì trong những kinh khác mà ta nói, Đức Phật ra đời như hoa Ưu-đàm. Chúng sinh nghe rồi nói rằng, đạo Phật khó đạt được mà chẳng tu hành tinh tấn. Vậy nên ta nói, các Đức Phật Như Lai nhiều như cát sông Hằng.

Này Đại Tuệ! Ta nói, các Đức Phật ra đời như hoa Ưu-đàm nương vào nghĩa này có thể giáo hóa chúng sinh, nên ta nói các Đức Phật ra đời như hoa Ưu-đàm, này Đại Tuệ! Hoa Ưu-đàm ở trong thế gian, không có người từng thấy, rồi sẽ cũng chẳng thấy. Này Đại Tuệ! Chư Phật Như Lai trong thế gian đã thấy, hiện tại đang thấy và sẽ thấy. Này Đại Tuệ! Ta nói như vậy chẳng phải nương vào pháp tự thân chứng đắc mà nói. Vậy nên nói rằng: Như hoa Ưu-đàm, các Đức Phật Như Lai cũng lại như vậy.

Này Đại Tuệ! Ta nương vào pháp chứng đắc nơi tự thân mà nói pháp. Vậy nên, nói thí dụ vượt hơn thế gian, do các phàm phu, chúng sinh không có niềm tin chẳng thể tin lời thí dụ của ta. Vì sao? Vì nói về cảnh giới Thánh trí tự thân mà không thí dụ thì có thể nói được, còn xa lìa tâm, ý và ý thức, qua khỏi các kiến địa, pháp Chân như của các Đức Phật Như Lai thì chẳng thể nói được. Vậy nên ta nói đủ các thí dụ.

Này Đại Tuệ! Ta nói, các Đức Phật nhiều như số cát sông Hằng tức là thí dụ một phần ít. Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai bình đẳng, chẳng phải chẳng bình đẳng, do chẳng thể phân biệt mà phân biệt được.

Này Đại Tuệ! Ví như cát trong sông Hằng bị cá, ba ba, rùa, rồng, trâu, dê, voi ngựa... các loài thú giẫm đạp mà cát sông đó chẳng sinh phân biệt, chẳng sân, chẳng giận, cũng chẳng sinh tâm: “Chúng quấy nhiễu”, không phân biệt nên thanh tịnh lìa các cấu bần.

Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai Ứng Chánh Biến Tri cũng lại như vậy, đã chứng đắc Thánh trí nội thân, đủ đầy các lực, thần thông tự tại, công đức như cát sông Hằng. Tất cả tà luận ngoại đạo, những học phái, cá, ba ba... vì ngu si nên đem tâm sân hận chê bai Như Lai mà Như Lai chẳng động, chẳng sinh ra phân biệt. Do năng lực bản nguyện nên ban cho chúng sinh tất cả các niềm vui Tam-muội Tam-ma-bạt đề, khiến họ thỏa mãn đầy đủ, chẳng còn phân biệt điều gì.

Này Đại Tuệ! Vậy nên ta nói, các Đức Phật Như Lai nhiều như cát sông Hằng. Đẳng là bình đẳng, không có tướng khác, do lìa khỏi tám thân yêu thích. Này Đại Tuệ! Ví như cát của sông Hằng chẳng lìa khỏi tướng của đất. Này Đại Tuệ! Đại địa lửa đốt cháy, lửa chẳng khác đất, lửa chẳng đốt cháy đất. Địa đại có thể tương tục của lửa.

Này Đại Tuệ! Phàm phu ngu si rơi vào trí điên đảo, tự tâm phân biệt nói rằng, đất bị đốt cháy mà đất chẳng cháy, do chẳng lìa khỏi đất mà lại có thân lửa bốn đại vậy.

Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai cũng lại như vậy, thể Pháp thân của các Đức Phật Như Lai giống như cát của sông Hằng, chẳng diệt, chẳng mất. Này Đại Tuệ! Ví như cát sông Hằng vô lượng, vô biên. Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai cũng lại như

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

vậy, xuất hiện ở thế gian, phóng ra vô lượng ánh sáng, chiếu khắp tất cả đại hội của chư Phật, vì giáo hóa chúng sinh khiến cho họ đều rất rạo thông đạt.

Này Đại Tuệ! Như cát sông Hằng lại chẳng sinh ra tướng, như vi trần kia vẫn an trụ nơi thế tướng vi trần. Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai cũng lại như vậy, ở trong thế gian chẳng sinh chẳng diệt, các Đức Phật Như Lai đã đoạn trừ nhân hữu.

Này Đại Tuệ! Như cát sông Hằng, nếu ra khỏi sông thì cũng chẳng thể thấy, vào ở trong sông cũng chẳng thể thấy, cũng chẳng khởi tâm: Ta ra vào sông.

Này Đại Tuệ! Lực trí tuệ của các Đức Phật Như Lai cũng lại như vậy, độ các chúng sinh cũng chẳng diệt hết, cũng chẳng tăng trưởng. Vì sao? Vì các pháp không thân vậy.

Này Đại Tuệ! Tất cả loài có thân đều là pháp vô thường, hủy diệt, chẳng phải pháp không thân. Các Đức Phật Như Lai chỉ có Pháp thân.

Này Đại Tuệ! Ví như có người muốn được váng sữa, dầu mà lại ép cát sông Hằng thì nhất định chẳng thể được, không có váng sữa, dầu vậy.

Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai vì khổ não của các chúng sinh đã đè nén sân hận mà chẳng thể được, các Đức Phật chẳng xả tướng pháp giới của mình, chẳng xả tướng pháp vị của mình, chẳng xả bản nguyện cùng chúng sinh an lạc, do được đầy đủ đại Từ đại Bi, rằng: Ta nếu chẳng khiến cho tất cả chúng sinh vào Niết-bàn thì thân ta cũng chẳng thể nhập Niết-bàn.

Này Đại Tuệ! Như cát sông Hằng theo dòng nước mà chảy thì nhất định chẳng ngược dòng. Này Đại Tuệ! Các Đức Phật Như Lai vì các chúng sinh nói pháp cũng vậy, thuận theo Niết-bàn thì chẳng phải ngược dòng. Này Đại Tuệ! Do đó, ta nói các Đức Phật Như Lai nhiều như số cát sông Hằng.

Này Đại Tuệ! Ta nói, cát sông Hằng thuận theo dòng thì chẳng phải là nghĩa bỏ đi. Nếu Phật Như Lai có nghĩa bỏ đi thì các Đức Phật Như Lai lẽ ra vô thường và diệt mất.

Này Đại Tuệ! Bản tế của thế gian còn chẳng thể biết, mà chẳng thể biết thì ta làm sao nương vào mà nói nghĩa bỏ đi. Vậy nên, Như Lai chẳng phải là nghĩa bỏ đi. Này Đại Tuệ! Nghĩa bỏ đi thì gọi là nghĩa đoạn diệt nghĩa, phạm phu ngu si chẳng hiểu chẳng biết.

Bồ-tát Đại Tuệ bạch:

–Bạch Thế Tôn! Nếu chúng sinh luân hồi trong thế gian, bản tế đến đi chẳng thể biết thì làm sao Đức Như Lai được giải thoát, lại còn khiến cho chúng sinh được giải thoát?

Đức Phật bảo Bồ-tát Đại Tuệ:

–Này Đại Tuệ! Nói giải thoát là lìa khỏi tâm phân biệt huân tập tất cả hý luận phiền não từ vô thủy, có thể biết như thật, chỉ là tự tâm thấy tâm xoay chuyển phân biệt bên ngoài. Vậy nên, ta gọi là Giải thoát.

Này Đại Tuệ! Nói giải thoát chẳng phải là pháp Diệt. Vậy nên, nay ông hỏi ta, nếu ta chẳng biết bản tế làm sao được giải thoát thì câu hỏi này chẳng thành.

Này Đại Tuệ! Nói bản tế thì tức là tâm phân biệt, một thể mà khác tên. Này Đại Tuệ! Lìa khỏi tâm phân biệt lại không có chúng sinh, tức sự phân biệt này gọi là chúng sinh.

Này Đại Tuệ! Trí tuệ chân thật quan sát pháp trong ngoài, không có pháp chủ thể biết và đối tượng để biết. Này Đại Tuệ! Do tất cả pháp vốn là tịch tĩnh.

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Này Đại Tuệ! Nếu chẳng biết như thật, chỉ là tự tâm thấy, do hư vọng phân biệt nên sinh ra tâm phân biệt. Biết như thật thì chẳng sinh ra phân biệt.

Bấy giờ, Đức Thế Tôn lại nói kệ:

*Quan sát đối chư Phật
Ví như cát sông Hằng
Chẳng diệt cũng chẳng sinh
Người đó thấy được Phật
Xa lìa các trần cấu
Như cát dòng sông Hằng
Thuận theo dòng chẳng đổi
Pháp thân cũng như vậy.*

